

beeldend doel

Doelstelling en benodigdheden

■ De kinderen leren over het op een ritmische wijze ordenen van vormen, kleuren en bewegingen.

technisch doel

- a Het knippen, snijden en ritsen van papier.
- b Het buigen, oprollen, spannen en krullen van papier.
- c Het verbinden van ruimtelijke vormen van papier tot een stabiel geheel.

materiaal

- a Per leerling of groepje leerlingen een aantal vellen papier (120 gram, A-4 formaat) van nader te bepalen kleuren.
- b Voor het maken van een draadstatiefje is koo draad (1 mm), houtbord en plakband geschikt.

gereedschap

- Per leerling:
 - a Een schaar of stanleymes.
 - b Een zinken of aluminium plaat.
 - c Een potje lijm.
 - d Een aantal wasknijpers of paperclips.

leer- en hulpmiddelen

- a Plaatwerk, foto's of een video-opname van muziekcorpsen.
- b Een uniform en enkele instrumenten.
- c Een bordschema van de globale menselijke verhoudingen.
- d Enkele vooraf gemaakte uitslagen van kokers, kegels en detailvormen als schoenen, gezicht en handen.

beeldende inleiding

Lesverloop

■ Laat de leerlingen in hun woordenboek het woord harmonie opzoeken. Dit begrip heeft verschillende betekenissen, o.a.:

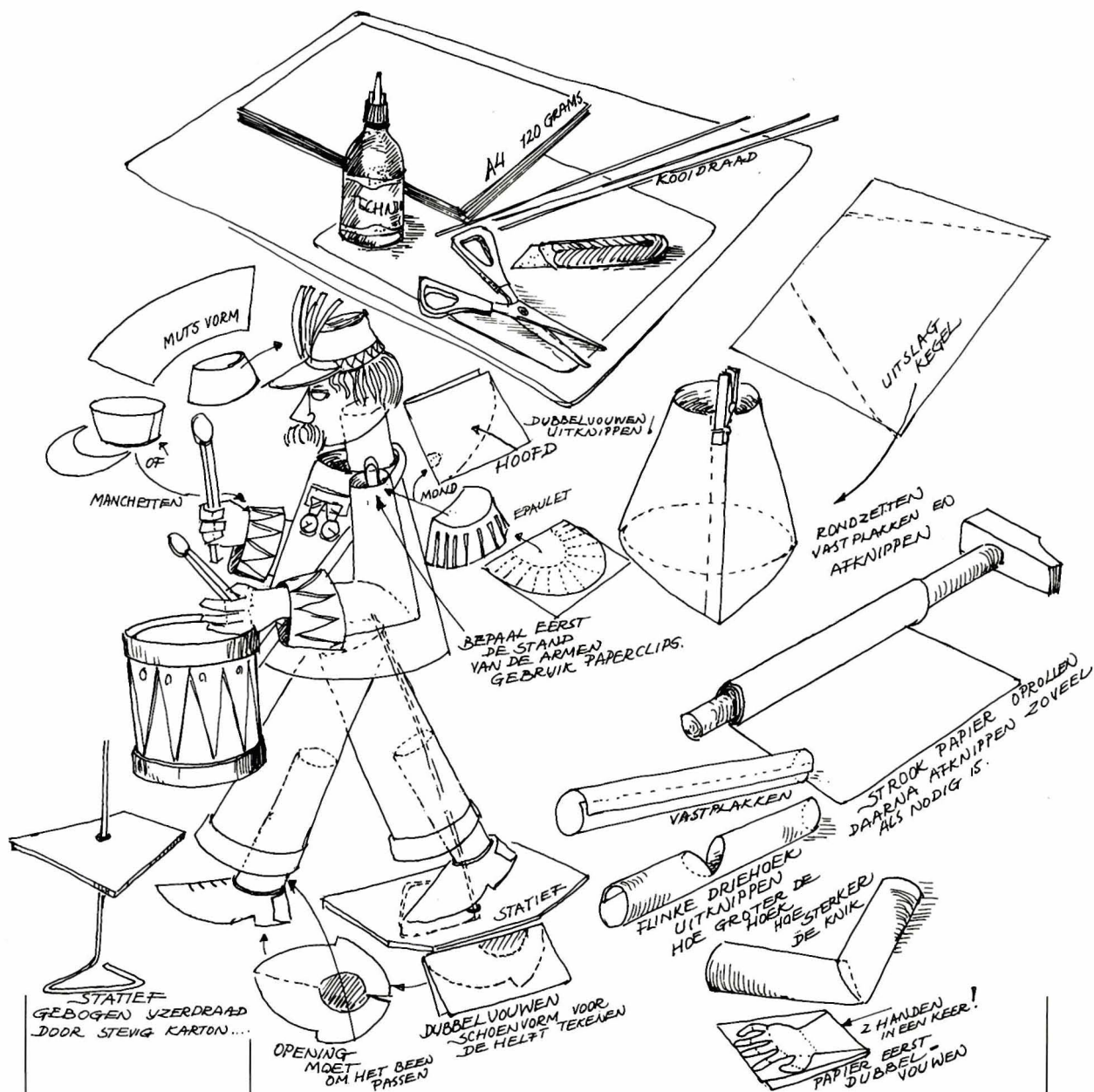
- overeenstemming, goede verstandhouding, eensgezindheid;
- klanken en tonen die samen aangenaam klinken;
- een muziekgezelschap met houten en koperen blaasinstrumenten en slaginstrumenten (trommels, bekkens, e.d.).

Het is dus niet toevallig dat een groep musicerende mensen een harmonie wordt genoemd. Niet alleen de klanken die zij voortbrengen zijn goed op elkaar afgestemd, ook aan andere dingen kun je zien dat zij eensgezind zijn.

Bijvoorbeeld:

- zij dragen eenzelfde uniform, waaraan je kunt zien dat ze bij elkaar horen;
- iedereen heeft zijn eigen plaats bij het marcheren en de bewegingen zijn op elkaar afgestemd. Hierdoor ontstaat een geordend geheel.

Laat de kinderen nog enkele voorbeelden noemen van mensen die in goede

harmonie met elkaar optrekken. We gaan nu met de hele groep samen een harmonie uitbeelden. Eerst worden een aantal zaken afgesproken.

- Elke leerling maakt één muzikant.
- We overleggen en beslissen vooraf hoe het uniform eruit zal gaan zien; bespreek de kenmerken aan de hand van een echt uniform en/of beeldmateriaal. Let op kleurencombinaties en specifieke details als de vorm van de petten, riemen, schoenen en versierselen als tressen en biezen.
- Wie gaat de tamboers, de blazers, de vaandeldrager(s), de tambour-maître, enz. maken?
- Hoe groot moeten de muzikanten ongeveer worden? Er mogen geen al te grote verschillen zijn.
- Welke houding krijgen de muzikanten?

technische inleiding

- **a** Door een vel papier van ongeveer 15 x 30 cm vanuit een hoekpunt op te rollen ontstaat een spitse of afgeknotte kegel, die als bovenlichaam (jas) kan dienen. Na het vastplakken kan de kegel eventueel in model worden geknipt.
- **b** Armen en benen worden van iets breed uitlopende papierkokers gemaakt. Maak bij het vastplakken de overlapping niet te groot. De benen moeten zó lang zijn dat een flink gedeelte in de kegel geplakt kan worden.
- **c** Om in een arm of been beweging te krijgen, kan op het scharnierpunt (elleboog of knie) een v-vormige uitsnede worden geknipt. De twee helften moeten nog nét aan elkaar vast blijven zitten. Knipranden inlijmen en arm of been in de gebogen stand vastplakken.
- **d** Van dünnere kokertjes worden polsen, enkels en hals gemaakt. Door papier vanuit een hoek om een potlood of breinaald te rollen ontstaan heel dünnere pijpjes, die nodig zijn voor trompetten, trommelstokken, e.d. Hoe hoofd, handen en schoenen gevormd kunnen worden ziet u op de tekeningen. De verdere afwerking bepalen de leerlingen zelf.

begeleidings- adviezen

- **a** Voorkom gekreukte vormen; die verlagen namelijk de vormspanning.
- **b** Wijs de kinderen op de juiste lichaamsverhoudingen; armen beginnen bij de schouders, lengte been is helft lichaam, enz. Een bordschets werkt erg instructief.
- **c** Details zoveel mogelijk ruimtelijk laten uitwerken.
- **d** Indien de muzikanten niet uit zichzelf blijven staan, kunt u ze op een statiefje van ijzerdraad plaatsen (zie tekening). Maak de ondergrondjes zwart.
- **e** Zie ook les 11 *Handvaardig 3* en les 5 *Handvaardig 4*.

nabespreking

- Presenteer dit groepswork op een ruime plaats, bijvoorbeeld de hal of de gemeenschapsruimte.
- **a** Laat de kinderen verwoorden waarin het ritmische karakter van de harmonie zit (vorm, kleur en beweging).
- **b** Hoe is het papier ruimtelijk verwerkt?

kunstwijzer

- Fritz Koenig, *Ruiters* (Middelheim).
- Elia Ajolfi, *Wandelende zusters* (Middelheim).
- Drago Trsar, *Manifestanten* (Middelheim).
- Pieter Breughel, *De lammen en de blinden*.
- Fernand Léger, *Kaartspelende soldaten*.

Andere opdrachten

- **1** Carnavalsgroep (polonaise).
- **2** Samen op de glijbaan.
- **3** Krijgsdansen.

